

سُورَةُ الْقَلَمِ ﴿٦٨﴾ KALEM SÛRESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Mekke'de nâzil olmuş. 52 âyet, 300 kelime, 1256 harften ibarettir. "Nûn" kelimesi ile başladığından, Nûn Sûresi diye de anılır. Adını ilk âyetindeki "Kalem" kelimesinden alır. Celâleyn Tefsiri; " ن̄ harfi, evvelce geçtiği gibi bir şifre gibidir, Muhib ile Mahbub'un arasında. Âllâh-û Teâlâ, Habibine söylemiştir. Maksudı onlar bilirler. Biz buna reyimizi karıştırmayalım" demişler. **Âllâhû e'lemû bi-muradihi bizêlike** demek sûretiyle iktifa etmişler. Müteehhirin olan müfessirler ise; Yâ Nâsır, ey Nâsir, Nûn isimlerini vermişler. Nûn, Lisan-ı Arap'ta, balığa derler. Balık, ismi semek, Hûd ve Nûn. Ufak olursa semek, biraz büyük olursa Nûn olur, daha büyük olursa Hûd olur.

ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ 1-

وَأَلْ Vâv-ı kasemdir. Kalem ile kalemin satırları. (Kalem ehlinin yazdıkları şeyler hakkı için.) Kur'an-ı Azimüşşân'ın birçok yerlerin de böyle kasem geçiyor. Fakat buradaki kasem, bizim birbirimize yaptığımız yemin şeklinde değil. Biz birbirimizi teyit, inandırmak için yemin ediyoruz. Âllâh-û Teâlâ'nın ise kaseme ihtiyacı yok,

kasem olunan şeyin kıymetli olduğuna, ehemmiyetine binâen işaret oluyor. Kur'an-ı Kerim de varid olan kasemler, kasem edilen şey'in kıymetini bildirmek içindir, deniyor.

Âllâh CelleCelâlûhû, kalemi halkettikten sonra Levh-i Mahfûz'u halketti. Kaleme, yaz emrini verdi. Kalem "Ne yazayım?" dediğinde, Emr-i İlâhi; "Yaz, Lâ ilâhe illallâh, MuhammedûrRasûlûllah. İlk evvel Levh-i Mahfûz'a kâlemin yazdığı bu kelime-i tevhittir. Sonra kalem diyor ki; "Yâ Rabbim, ben biliyorum Hâlik-i Kâinat sensin fakat o Muhammed Sallâllâhû Aleyhivesellem kimdir, senin isminle beraber yazılı?" O vakit diyor ki; "**Kâle ûktûp lâ ilâhe illâ ene ol Muhammed kâsibi emri mine. Lâ ilâhe illâ ene**, Benim Mâbûd. Muhammed de Sallâllâhû Aleyhivesellem, benim emrimin kâsibi ve hak peygamberidir. Eğer O Muhammed olmasaydı, ne Levh, ne Arş ne de ferşi halketmezdim." Âllâh CelleCelâlûhû kaleme diyor; "Seni de cenneti de cehennemi de Levhi de Arşı da hepsini, O'nun için halkettim. O olmasaydı hiç birisini halketmezdim." Cenâb-ı Hak kaleme buyurdu, Levh-i Mahfuz'da. Hilkatından, nihâyetine kadar vukua gelecek şeyleri emretmiş. Kalem de Levh-i Mahfuz'a yazmıştır. Cenâb-ı Hak için evveli ile sonu, bir demektir. Âllâh için zaman yoktur, onun için İrade-i İlâhiye'de ne varsa kaleme emrediyor. Levh-i Mavfuz'da kayıda geçiyor.

ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ Nûn. (Muradın ne olduğunu Âllâh bilir.) Kalem ve kalem ehlinin yazdıkları şeyler hakkı için. Bu ikisinin hakkı için.

مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ 2-

Ey Ekmelerrusûl Habibim Sallâllâhû Aleyhivesellem, müşrik olanlar senin hakkında iftira ediyorlar. Rabbinin nimeti ile sen, bir

mecnûn değilsin. Nimet-i İlâhiye, sana dâimi olarak zuhur ediyor. Ve sen de O'na daimi olarak hamd-i senâda bulunuyorsun. Onların söyledikleri yalan ve iftiradır.

Müşriklerin ilk önceleri Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem'i deli divâne diye nitelendirmesine cevap teşkil eden âyette; Rasûl-û Ekrem'in, Âllâh'ın nimeti ile peygamberlik mertebesine eriştiği belirtilmekte ve zaten her türlü olgunluk alâmetleri kendinde zahir olan Rasûl-û Ekrem'e karşı, bu ithamda bulunan müşriklerin yalancılıkları, yüzlerine vurulmaktadır.

وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ 3-

Ey Habibim, bu nûbüvvetin tebligatında halktan çektiğin elem ve üzüntülerden dolayı karşılaştığın zahmete mükâfat olarak, senin için bitip tükenmeyen bir mükâfat vardır. Kıyâmete kadar bu ümmetin yapmış olduğu amellerin sevâbı ne kadar ise, onun bir mislini de Cenâb-ı Hak, Rasûl-û Ekrem'e ihsan eder.

Ahirette, âlem-i berzahta, dünyadan daha ziyâde sevâp var. Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem'in, bugün beşerî vücûdü Medine-i Tahire'de, Ravza'dadır. Ruhû da İnde Melikil Muktedir. Fakat O vücût ve ruh mütemadiyen Âllâh'ın huzurunda, ibâdetinde olduğundan Cenâb-ı Hak, daimâ mükâfat ihsan eder, dünyada olandan çok fazladır. Hele ahiret zamanı geldiğinde, harman zamanıdır.

Orada da buyuruyor ki; *وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ* ٣. Âllâh Celle-Celâlûhû, kıyâmette sana çok in'am ve ihsan yapacak ki seni razı edecek kadar. Âyet nâzil olduğunda buyurmuş ki; "Mademki Va'd-i İlâhi var. Ümmetimden birisi cehennemde yanarsa elbette ben razı olmuyorum, hepsinin affını istiyorum." demiştir. Rasûl-û Ekrem'in

dünyada iken nübüvvetin tebliğinde çekmiş olduğu zahmetlere mukabil olan sevâpları ki bütün ümmetinin sevâbına muâdildir. Onu ihsan ettikten sonra, Âlem-i Berzah'ta da yine ondan ziyade sevâp veriyor. Hele kıyâmette ise razı oluncaya kadar sevâp verilecek. Bunları verdikten sonra, senâ ediyor Cenâb-ı Hak, Habibini. Bir insanı ki Âllâh sena ederse, ne kadar çok kıymetlidir?

وَأَنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ-4

وَأَنَّكَ Muhakkak sen ey Habibim. لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ Sen, pek büyük bir ahlâk üzerindesin.

Âshab-ı Kiram'dan Sa'ad bin Hişâm namında bir sahabe, Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem'in vefâtından sonra bir gün, Aişe Radiyâllâhû Anhâ'dan sordum. (Aişe Radiyâllâhû Anhâ Ümmühât'ül Mü'minin. Müft'il Ümme, ümmetin müftüsüdür. 60.000 hadis nakletmiştir. Aişe, âlim bir hanım idi. Bütün dünya hanımlarının başında Fatimat'üz Zehra geliyor. Çünkü Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem'in vücudundan bir zerre, onun vücudunda dâhildir. Bu nedenle bütün hanımların başındadır. Ondan sonra Hatice-i Kübra geliyor. Ondan sonra Aişe geliyor. Aişe bu tertipte üçüncü görünüyor fakat ilm-i mâlûmatta hepsinin fevkinde idi.)

Hişam Radiyallâhû Anh diyor ki ben, Aişe Radiyâllâhû Anhâ'dan sordum, dedim ki; **"Ehbirni an ahlâki Rasûlillâhi Sallâllâhû Aleyhivesellem'e.** Rasûl-û Ekrem'e, sen herkesten daha ziyade yakın idin, hepsindende daha ziyade âlim idin. Rasûl-û Ekrem'in ahvâlini söyle de dinleyip istifâde edeyim. Belki de kendim için tatbik etmeye çalışırım. Aişe bana dedi. **"Fekalet emâ takraul Kur'ane"** demiş. Ey Hişam, sen Kur'an'ı okumuyor musun? Hişam

Radiyallâhû Anh. **“Kutlu belâ”** Evet Kur’an’ı okuyorum. Aişe bur yurdu. **“Kâlet kâne hulûki Rasûlûllahi Sallâllâhû Aleyhivesellem el Kur’âni.”** Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem’in ahlâkı, baştanbaşa Kur’an idi, Kur’an’dan ibâret idi. Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem buyuruyor ki; **“Eddebeni Rabbi fe ahsene te’dibi”** Benim ahlâkımı, Âllâh talim etmiş. Benim ahlâkım baştanbaşa Kur’an idi.

Âllâh CelleCelâlûhû, Habibine ahlâkları nasıl zerk etmiş, bildirmiş. **“Ve inemâ eddebenû Kur’ânû”** Kur’an-ı Azimüşşân’ın, Rasûl-û Ekrem’in ahlâkı hakkında buyurduğu âyetler. Buyuruyor ki Âllâh CelleCelâlûhû, **حُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ** Bu âyette, üç nasihat var.

حُذِ الْعَفْوَ Ey Habibim, af ve mağfireti ahlâkın önünde tut. Senin ahlâkında afüv galip olsun. Sonra **وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ** Emirlerin urf-i adet dâiresinde olsun. Kimseye zarar vermiyecek, kimseyi üzme-yecek, kâlp kırmayacak, kâlbe sûrur verecek böyle bir ahlâk ile ahlâklan. Üçüncü buyuruyor ki **وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ** Seni bilmeyen, kadr-i kıymetini anlamayan, kendi aklına göre hakkında bir şey söylerse ona da mukabeleye lüzum yok, ondan i’raz et. Bu âyette üç ahlâkı Habibine, Âllâh talim etti. Üç ahlâkı buradan aldı.

Ve Kavlih-i Teâlâ yine Cenâb-ı Hak’ın emri. Rasûl-û Ekrem’in ahlâkı ile ilgili âyet-i kerime. **إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ** Âllâh emrediyor. Adil olmak, adalet üzerine hareket etmek, sonra **وَالْإِحْسَانِ** Âllâh, ihsanı emretti. İhsan sahibi olmak sonra yine Âllâh emrediyor. **وَإِيَّتَايَ ذِي الْقُرْبَىٰ** Akrabalarına yardım et, Rasûl-û Ekrem de kendine ahlâk yapmıştır. Hakikaten akrabalarına ziyâde merhametli, şefkati vardı. **وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ** Âllâh yine Ha-

bibine ahlâkı talim ediyor. Fahşa olan fenâ sözleri söylemekten, fenâ fiillerden vazgeçilmesini emrediyor Cenâb-ı Hak. Âllâh CelleCelâlûhû, bu emirleri Habibine söyledi. Rasûl-û Ekrem de ahlâk kabûl etti.

وَالْمُنْكَرِ Münker olan, lâyük olmayan sözleri söylememek. Cenâb-ı Âllâh emretti. O da kendine ahlâk yaptı. وَالْبَغْيِ Zulüm-den vazgeçmek, hiç kimseye zulüm etmemeli. Âllâh emretti, Habibine. Habibi de bunu kendine ahlâk yaptı.

وَأَصْبِرْ عَلٰى مَا أَصَابَكَ **Vasbir**, Ey Habibim, sabr-ı tahammül et. عَلٰى مَا أَصَابَكَ Sana isabet eden, talimat ve tebligatında sana karşı üzüntü yapanlara, sabr-ı tahammül et. İşte Âllâh böyle emrettiği için, Rasûl-û Ekrem de kendine âdet ve ahlâk yaptı. Hatta o derece sabır ki Tâif'e gittiği zaman, Taifliler taşladılar. Ayaklarına isabet eden taşlar, ayaklarından kan akmasına sebep oldu. Oradaki dağlar emrine müsâhhar oldu. Cibril-i Emin geldi ve dedi; "Halik-i Kâinat, emrine müsâhhar etmiş bu iki dağı, istediğin takdirde bu iki dağ onları ihata ederler." dedi: Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem. "Hayır istemem, ümit ederim ki arkalarında imân edenler zuhur edecek." **"yâ Rabbi ihdi kavmi feinnehü lë ye'lemü."** Ya Rabbi, bunları hidâyete getir. Çünkü bunlar bilmezler, cehalet zamanı olduğundan haberleri yoktur, diyerek sabr-ı tahammül etmiştir.

Yine Âllâh-û Teâlâ, Habibine ahlâk-ı haseneyi zerk etmek, ahilâklandırmak için diyor. وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ Cennet kimedir? Sabreden ve halkın kusurunu affedenleredir.

Yine Cenâb-ı Hak buyuruyor; **فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ** Onları affet ey Habibim, Âllâh muhsin olan, iyileri sever.

Emr-i İlâhi böyle olunca, Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem de bu Ahlâk-i İlâhi'leri kendine kabûl etti.

Ve yine Cenâb-ı Hak buyuruyor ki; **إِذْفَعِ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةِ** Size karşı bir fenâlık zuhur ettiğinde ahsen ile iyilikle mukabele et.

Ve yine Cenâb-ı Hak ahlâk-ı haseneyi Habibine; **وَالْكَاطِمِينَ وَالْغَائِبِينَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ** **Ve kâziminel gayza** cennet kimedir? Gayzını kezmeder, hiddetini yutar. **Vel âfine aninnêsi** Halkı affedenleredir. Âllâh bunu emrettikten sonra, Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem bunu kendine ahlâk yapmıştır.

Ve yine Cenâb-ı Hak buyuruyor; **اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا** Halkın hakkında da sû-i zanda bulunmayın. Çünkü çok sû-i zan, isabet etmez zamanlar olur. Sizin için büyük günâha müncer olur. Öyle ise filân bunu yapmıştır diyerek söylemeyin. Zan ve tahmin üzerinde olanlar çok def'a yanılırlar. **تَجَسَّسُوا** tecessüs, casusluk yapmayın, onun sözünü oraya, bunun sözünü buraya gıybet yapmayın. Bunu Âllâh kendisine emrediyor. Rasûl-û Ekrem de kendine itiyat etti. Hiçbir zaman gıybet etmez. Hiçbir zaman kimseye tecessüs yapmazdı. Böyle bir ahlâk ile Hâlik-i Kâinat, Habibini ahlâklandırdı. O'nun ahlâkını kemâle yetiştirdi.

Ondan sonra **esnâ aleyhi**. Habibini senâ ediyor, diyor ki; **وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ** Ve sen elbette ahlâk-ı azime sahibisin. Bütün Peygamberân-ı İzam'ın fevkine çıktı hem ahlâkında hem de güzelliğinde. Beşeri olan vücudu, ondan daha güzel bir insan

yoktu. Diğer peygamberler ilm-i keremde, Rasûl-û Ekrem'e yakın bile olmamışlardır.

فَسْتَبْصِرْ وَيُبْصِرُونَ 5-

Bu âyet-i kerime hem vaad hem de vaidir. Ey Habibim Sallâllâhû Aleyhivesellem, müşriklerin yapmış olduğu zahmetlerden müteessir olma. Kıyâmette göreceksin, Âllâh-û Teâlâ'nın sana verdiği nimetleri. Onların iftira ettiği mecnûn değilsin. وَيُبْصِرُونَ Bu Rasûl-û Ekrem'e vaad, onlara da vaidir. Sana karşı gelen, inkâr edenleri göreceksin. Cenâb-ı Hak, onlara ne azaplar verecektir.

بِأَيْكُمْ الْمَفْتُونُ 6-

Hanginizin aklından zoru olduğunu yakında sen de göreceksin, onlar da görecekler.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ 7-

هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ إِنَّ رَبَّكَ Ey Habibim, muhakkak senin Rabbin bilir. Âlimdir Cenâb-ı Hak, dalâlette kimin olduğunu bilendir. (Eğer âsinin cezâsını vermezse, itâat edenin de mükâfatını vermezse bu dünya abes hakedilmiş gibi olur. Hâlbuki Cenâb-ı Hak, abes halketmekten münezzehtir.) وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ Hidâyete erenleri de çok iyi bilendir. (Bilir yâni mükâfatını verir. Dalâlette olanı da bilir, cezâsını verir.)

فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِينَ 8-

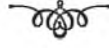
Ey Habibim Ekmelerrusül Sallâllâhû Aleyhivesellem, onlar ya-

lancıdır, yalan söylüyorlar. O hâlde (hakikati) yalan sayanlara boyun eğme.

وَدُّوا لَوْ تَدَّهِنُ فَيُدْهِنُونَ 9-

Onlar isterler ki sen yumuşak davranasın da onlar da sana yumuşak davransınlar. Müşriklerin, Rasûlûllah'tan tevhid mücâdelesinde tâvizkâr davranması yönündeki isteklerine işaret olunmaktadır.

وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَّهِينٍ 10-

İnanma, itâat etme. ^{۱۰}كُلِّ حَلَّافٍ مَّهِينٍ Mübalağa ile kesirulhâl, bâtil üzerine çok yemin eden, düşkün, (haysiyetsiz,) aşâğılık, daimâ kusur arayıp kınayan insanlardır. Onların yalanlarına inanma.

هَمَّازٍ مَشَاءٍ بِنَمِيمٍ 11-

Ayıp edici, halka işaret ederek ayıplayanlar. ^{۱۱}مَشَاءٍ بِنَمِيمٍ Aralarında nemmamlık yapanlar, birbirlerine söz götürerler, halkı birbirine kapıştıranlar.

مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ 12-

Hayrı engeller, men ederler. Hayır maldır. Malı, hak sahiplerinden men ederler. Malı helâlde sarfetmezler. Zekât, sadaka vermezler. ^{۱۲}مُعْتَدٍ أَثِيمٍ Mütecaviz zalimdirler. Halka zâlim, nefsiine de günâhkâr insanlardır.

عُتِلَ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٌ 13-

Galizdirler, kâlleri kâsi taş gibidir. **“zeni-min”** zinâ evlâdı, babasından doğma değil, başkasından olmuştur da babasına isnad ediyorlar. Velid bin Mugire bunlardan birisiydi fakat kimse bilmiyordu. Bu durumu öğrendikten sonra kılıcını alıp anasına gidiyor. Diyor ki; “Muhammad Sallâllâhû Aleyhive-sellem’in iddiası, Kur’an’da Âllâh O’na bildirmiş. Benim hakkımda sekiz sıfatı bildiriyor. Ben, o sıfatların hepsini biliyorum bu sıfatlar bende vardır. Fakat benim zina evlâdı olduğumdan haberim yok. Şimdi söylüyor. O da yalan söylemez. Bana gerçeği bildir yoksa seni öldürürüm.” O vakit annesi gerçeği söylüyor. Annesi diyor ki; “Babanın malı çoktu, kendisinin racüliyeti; hanıma yakınlığı yoktu. Bu mâl-ı servet elimizden çıkıp başkasına gitmemesi için ben, onun rızasını almak sûretiyle bir çoban ile temas ettim. Sen o çobanın oğlusun.”

أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ 14-

Soysuzlukla damgalanmış kimselerden hiçbirine, mal ve oğulları vardır diye sakın ilgi duyma! (Velid bin Mugire ve diğer ekseri böyle olan zenginler, mâl-u servet sahibi olduktan sonra bu bozukluklara varıyorlar.) Mevlâna Celâleddin-i Rumî Kaddesâllâhû Sırrahûlaziz diyor ki; “Fakir bir Fir’avn’ı kimse görmemiştir. Fir’avn gibi olmak için büyük bir servete sahip olmak lâzım gelir. İnsan fazla aşırı zengin oldu mu çoğunlukla tuğyana gider. İnsan aşırı zengin oldu mu, evvelâ başta evini beğenmez. Sonra hanımını beğenmez. Ondan sonra semtini beğenmez, ondan sonra dostlarını beğenmez, sonra da kimsenin sözünü dinlemez, benim diyor.

Ulûhiyete karşı geliyor. Ziyâde mal ve evlât sahibi olduğundan Velid bin Mugire, Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem'e karşı geldi, hilekârlık ve iftiralara başladı.

Velid, on sekiz yaşına vardığında Mugire; "O benim oğlumdur" diye iddia etmiştir. İbni Abbas Radiyallâhû Anh; "Âllâh Teâlâ'nın bu kadar kötü vasıflarla andığı başka bir kimse bilmiyoruz. Ona ebediyyen arınamayacağı ayıplarını bildirmiştir." demiştir.

إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ -15

Ne zamanki ona âyetlerimiz okunduğu zaman "Bunlar, öncekilerin masalları" demiştir.

Cenâb-ı Hak, bir insana nimet verdiği zaman eğer o insan, isb yanda devam ederse bilsin ki istidraçtır. Cenâb-ı Hak, bu istidraçla onu tutuyor. Eğer ahlâkını değiştirir de temiz olur şükrederse o zaman nimet olur.

سَنَسِيْمُهُ عَلَى الْخُرطوم -16

Biz Azimüşşân, alâmetlendiririz onun hortumu üzerine (hortum, asıl buruna derler.) Yakında biz, onun hortumunu dağlayacağız, (burnunu kıracağız.) Gerçekten Bedir harbinde kılıçla burnu kesilmiş, belâsını bulmuştur. Bazıları derler ki; Cehenneme gidenlerin "yevme tûblesserâir" sırları meydana çıkar, onların bu pislikleri de başlarında görünür. Meselâ zâninin zina alâmetleri, içki içenlerin alâmetleri zuhur eder, sırlar meydana çıkar.

إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ -17

Hâlik-i Kâinat beyân ediyor Habibine. Mekke müşriklerinin yaptığı zulümlerden müteessir

olma. Biz Azimüşşân, onların sana karşı yaptığı hileleri başlarına getirdik. Nasıl ki Âshab'ül Cenne, bahçe sahibinin başına getirdiğimiz gibi. (Bahçe sahibi kimdir? Yemen'de, Darvan namında bir köy varmış. San'a şehri, Yemen'in merkezi dağlık kısımlarından olup her çeşit nimetler mevcut, havası da çok güzel lâtif bir yer. Onun halkı da Rasûl-û Ekrem'in duâsına nail olmuş, hiç muharebe etmeden imânlarını izhar etmişlerdir. Duâyaya nâil olmuşlardır. Son zamana kadar da Avrupa'dan uzak olduğu için Avrupa'nın muzaffârâtı, tamamı ile oraya gitmemiştir. Sâfiyet üzerine kalmışlardır. Hem imân hem de lisan cihetinden. Yemen'in Arapçası, diğer memleketlerin Arapçasından daha fasih kalmıştır.

Temiz, hayır sahibi bir adamın San'a şehrine yakın, iki fersah (yani iki saat) uzaklıkta bir sahra vardı. Darvan adında bir köy, orada kendine bahçe yapmış. O bahçeye mahsulün başlangıcından bitimine kadar gelen fakirlere, isteyenlere bahçe mahsulünden veriyordu. Evlâtlarına da diyordu. "Bakın Cenâb-ı Hak, bize bu nimetleri vermiştir. Sakın ola ki benden sonra fakirlerin nimetini kesmeyin. Şimdiki gibi vermeye devam ettiğimiz gibi verin. Âllâh da bereketini ziyadeleştiriyor." Böyle evlâtlarına nasihat ederdi.

Bu çocuklar babası vefat ettikten sonra düşünmüşler demişler ki "Fukaraya verilenler büyük bir servettir. Bu serveti niye halka verelim? Fakirler gelmeye alışmışlar. Biz geceleyin, sabah erken gider mahsulün hepsini toplarız, hiç kimseye bir şey vermeyiz" demişler. Böyle bir hileyi düşünüp tatbik koyacakları zaman, onlar daha bahçeye gitmeden Âllâh CelleCelâlûhû bir rüzgâr musallat ediyor. O bahçenin ağaçları ile mahsulün tamamı perişan oluyor. Çocuklar bahçeye gidip bakıyorlar ki bahçe kömür gibi olmuş. Neticede pişman olurlar. Fakat iş işten geçmiş olur.

Mevlânâ Celâleddin-i Rumi Kaddesâllâhû Sırrahûlaziz buyuruyor. "Kaza-i İlâhi, kazançtan başını kaldırdığı zaman, çoğu zaman insan sağır olur. Kaza geldiğinde gözü kör, kulağı sağır eder. Kaza başını çarktan çıkardığı zaman akıllı kişiler hem kör hem de sağır olur. Hakikatı görmez, işitmez, yapar. Yaptıktan sonra pişman olur. Balığın başına kaza geldiği zaman, deniz suyunun üstüne çıkar. Koşucu olan bütün sahra kuşlarının gezmeye istidadı var. Fakat kaza geldi mi, çoğuğun kurduğu tuzağa girer, yakalanır."

Yemen'de San'a şehri yakınında, Davran adındaki köy bahçesinde, bahçe sahibi evlâtlarının yaptığı hileyi biliyorsun. Bunu öğrendikten sonra onların düşündükleri hilenin nasıl olduğunu okumuşsun. Bunu bildikten sonra bilmeli ki hile fayda vermez. İnsanın birilerine yaptığı hile, kendi başına gelir. Kimseye zarar düşünmeyin. Çünkü o zarar, sizin başınıza gelecek. Siz, Âshab-ı Davran'ın kıssasını Kur'an'da okumuşsunuz. Niçin hile yapmak istiyorsunuz? O temiz, hayır sahibi adamın çocukları düşündüler. Fukaranın kısmetini kesmek istediler. Babamızın akli yok idi, servetimizi halka dağıtıyordu. Biz kimseye bir şey vermeyeceğiz. Kimsenin haberi olmadan erken gideceğiz. Bağ bahçemizde olanları toplar, fukaralar da hiçbir şey olmadığını görünce onlardan kurtuluruz" diyorlardı.

În'âmı Âllâh'tan talep et, hazineden değil, maldan değil. Hazine sahibi niceleri var ki bir lokmayı yiyemiyor. O hazinenin ne kıymeti var? Yardımı da Âllâh'tan talep etmeli. Akıbet bu işlerden, bu maldan uzak kalacaksın. Sekerat, ölüm zamanları gelir. Sekerat, ölüm zamanında kime yalvaracaksın, kimi isteyeceksen bugün bu saatte onu iste. Sıkıntıya uğradığı zaman, küfürde olanlar bile Âllâh diyor. Son sıkıntı zamanı neyi söyleyeceksen, şimdi de onu söyle. Dünya dostları herhalde ayrılacaklardır. Bugün dünya

dostları sana zıt olurlarsa, hiç müteessir olma. Eğer düşmanlık da yapsa üzülme, kendini teselli et. Öyle bir dost intihab et ki senin ölümünden sonra da yine senin dostundur. Sana duâ eder, rahmet okur, lâzım gelen hayratı yapar, seni hayır ile zikreder. Âllâh yolunda olmayan, dostun dostluğu devam etmiyor. Dünya dostları herhalde ayrılacaklardır. Onların ayrılığından hiç müteessir olma. Eğer düşmanlık, husumet de yapsa üzülme, kendini teselli et.

Cenâb-ı Hak buyuruyor; "Darvan'da bulunan bahçe sahibini imtihan ettiğimiz gibi, Mekkelileri de imtihan ettik. **إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ** Âshab-ı Cenneti, Davran'daki bahçe sahibini imtihan ettiğimiz gibi, Mekkelileri de imtihan ettik. **إِذِ اقْسَمُوا** Yemin ettiler bu üç evlât **لَيَصْرُمُنَّهَا** kat edecekler, meyvelerini bahçeden toplayacaklar. **مُضِحِينَ** Sabahleyin (kimse görmeden) onun mahn süllerini devşireceklerine yemin etmişlerdi.

18- وَلَا يَسْتَتْنُونَ

İnşâllâh demediler. (Evlâtlar Müslümandılar, böyle niyetle başladılar. Sonra da Cenâb-ı Hak tevbelerini kabûl etti. İstisnâ, İnşallâh mânâsınadır.

19- فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ

مِّن رَّبِّكَ Tavaf etti **عَلَيْهَا** bahçe üzerinde, **طَائِفٌ** gezici rüzgâr, **وَهُمْ نَائِمُونَ** Rabbin tarafından bir rüzgâr geldi, bahçeyi yaktı. Onlar uyuyorlardı. Daha onlar uykudan uyanmadan Âllâh-û Teâlâ, bu musibeti bahçeye verdi.

20- فَاصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ

(Bahçe) koyu karanlık bir gece gibi oldu. Bahçe kapkara kesildi.

21- فَتَنَادُوا مُصْبِحِينَ

Sabaha yakın (bahçe sahipleri) birbirine seslendiler.

22- أَنْ اِغْدُوا عَلَيَّ حَرْثَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَارِمِينَ

“Madem devşireceksiniz, hadi erkenden mahsülünüzün başına gidin” diye birbirine seslendiler.

23- فَأَنْطَلَقُوا وَهُمْ يَتَخَفَتُونَ

Birbirleriyle fısıldaşıyorlardı. Üç kardeş kalkıp bahçeye gittiler. فَأَنْطَلَقُوا

24- أَنْ لَا يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مِسْكِينٌ

Bugün orada “hiçbir yoksul yanımıza sokulmasın” diyorlardı.

25- وَغَدُوا عَلَى حَرْدٍ قَادِرِينَ

Sabahlandılar وَغَدُوا bu men üzerine, fukaraya kismetini vermemek için. قَادِرِينَ Zannettiler ki muktedir olacaklar. (Böyle sözlerle) erkenden yola düştüler.

26- فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَضَالُونَ

Ne zamanki gördüler bahçe kömür gibi (yanmış harâb olmuş.) فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا Dediler; “Hakikaten biz kaybetmi-

şiz.” Bahçeyi gördüklerinde; “Mutlaka yolumuzu şaşırılmış olmalıyız.” dediler.

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ-27

(Yanlış yere gelmediklerini anlayınca da şöyle dediler.) “Hayır hayır, doğrusu biz mahrum bırakılmışız. (Zira fakirleri men’ e kastedtik) ve inşaallah demedik” dediler.

قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ-28

أَلَمْ أَقُلْ Üç kardeşten ortancası, buna razı değildi. “Ben size demedim mi, niçin Âllâh’ı tesbih etmiyorsunuz, tezekkür ve Âllâh’a rücû etmiyorsunuz? (Sübhanellâh inşaallâh demeliydiniz.) Demedim miydi?” Dedi; “(Siz zulmettiniz. Zulmün cezâsı budur.)

قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ-29

Artık üç kardeş birden başladılar tevbe ve istiğfara, pişmanlığın son derecesine. “Ey Rabbimiz, seni tenzih ve tesbih ederiz. Doğrusu biz (kendi kendimize) yazık etmişiz” dediler.

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ-30

(Zulümlerini itiraf ettiler.) Sonra döndüler birbirlerine levmetmeye, kabahatı kendilerine yüklemeye başladılar. Biz niçin bunu yaptık, kusur kabahat işledik. Fukaranın kısmetini kestik ve başımıza bu hâl geldi” dediler. Tevbe istiğfara başladılar.

قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا طَاغِينَ-31

(Nihâyet) şöyle dediler; "Yazıklar olsun bize! Gerçekten biz azgın kimselermişiz. Biz tuğyan ettik fakat Âllâh'ın rahmetinden ümit varız."

عَسَى رَبُّنَا أَنْ يُبَدِّلَنَا خَيْرًا مِنْهَا إِنَّا إِلَى رَبِّنَا رَاغِبُونَ-32

Biz tevbe ve istiğfar edersek Rab-bimiz, ona bedel daha hayırlısını verecektir. إِنَّا إِلَى رَبِّنَا رَاغِبُونَ Biz, Rabbimize yüzümüzü çevirelim. Çünkü biz (artık) Rabbimizin hoşnutluğunu arzuluyoruz.

İbni Mes'ud'dan rivâyet olunduğuna göre; "Sıdk ve ihlâsları sebebiyle Âllâh-û Teâlâ, onlara evvelkinden daha hayırlı bir bahçe vermiştir."

كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَالْعَذَابُ الْآخِرَةُ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ-33

Onların dünyadaki azabı işte böyle oldu. (Bedir'e gelenlerin azabı ise orada telef oldular.) Bunların ise azabı, mah-sûlleri telef olmak sûretiyle olmuştur. Bunlar dünyadaki azap zâ-hirde olandır. Dünya dâr'ül cezâ değil, cezâ ahirettedir. Ahiretteki cezânın örneği, bazen dünyada zuhur eder. وَالْعَذَابُ الْآخِرَةُ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ Ahiret azabı ise elbette daha büyüktür. Keşke bilse-lerdi.

Bu mevzu tamamlandı. Kur'ân-ı Kerim'in âdeti üzerine; âsiler, münâfık ve kâfirlerden bahsettikten sonra müttekilerden bahse-der ki insan dâimâ havf ve recâ üzerinde bulunsun.

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ-34

İNَّ Muhakkak لِلْمُتَّقِينَ şirkten, isyândan korunan, Âllâh'tan

korkanlar için. جَنَّاتِ النَّعِيمِ Rableri nezdinde ahirette nimetleri bol cennetler var.

أَفَجَعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ 35-

Adâlet-i İlâhiye vardır. Mücrim gibi hiç olur mu Müslüman? Müslümanın nimetleri vardır, emre itâat etmiştir. Mücrimin azabı vardır çünkü isyân etmiştir. Biz, (ahirette) Müslümanları suçlular gibi tutar mıyız?

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ 36-

Ne oldu size böyle ahmakça bir muhakeme ediyorsunuz? Ne biçim hüküm veriyorsunuz?

أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ 37-

Size semâvattan kitap mı nâzil oldu da onu okuyor da istediğinizi size verecekler? (Dünyada zengin olduğu gibi ahirette de vereceklermiş.) Bu bâtil inanışları onda mı okuyorsunuz?

إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ 38-

O kitapta beğendiğiniz her şey sizin için mutlaka vardır, (diye mi yazılı?)

أَمْ لَكُمْ أَيْمَانٌ عَلَيْنَا بِالْغَةِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ 39-

Yahut sizin için (her ne hükmederseniz, o muhakkak öyle olacaktır, diye) sizin lehinize olarak tarafımızdan verilmiş, kıyâmet gününe kadar geçerli kesin sözler mi var?

سَلِّهِمْ أَيُّهُمْ بِذَلِكَ زَعِيمٌ 40-

Sor onlara, bu hükme onlardan hangisinin kefil olduğunu, kendilerinden sor.

41- **أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ**

Yoksa onların birçok ortak şerikleri mi var? Sözlerinde doğru iseler, hadi getirsinler ortaklarını. (Bunların hiç birisi de yoktur.)

42- **يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ**

يَوْمَ Ey Habibim Sallâllâhû Aleyhivesellem, ümmetine beyân et o günü ki **يُكْشَفُ** keşfedilir, açılır **عَن سَاقٍ** sâkıl arş. Arş'ın karşı tarafından, açıldığında ziyâ zuhur eder. **وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ** Herkes secdeye davet edilir. **فَلَا يَسْتَطِيعُونَ** Dünyada secde etmeyenlerin, o günde secde etmeye gücü yetmez.

43- **خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ**

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ Âllâh-û Teâlâ'ya secdeye davet olunurlar. Gözleri düşük bir hâlde, yüzlerini zillet bürür. **وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ** Hâlbuki onlar, sapasağlam iken de secdeye dâvet ediliyorlar (fakat yine secde etmiyorlar)dı. (Dünyada) sıhhat ve selâmette iken davet olunmuşlardı.

44- **فَذَرْنِي وَمَنْ يُكْذِبُ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ**

فَذَرْنِي Ey Habibim Sallâllâhû Aleyhivesellem, onların cezâlarını bana bırak, onların cezâları verilecektir. Sen nübüvvetinin tebliği-ne devam et. **وَمَنْ يُكْذِبُ بِهَذَا الْحَدِيثِ** (Hadis, Kur'an'dır.) Kur'an-ı Azimüşşân'ı tekzib edenlerin, cezâsını bana bırak. **سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ**

حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ Biz, onları bilemeyecekleri cihetten istidrac sûretiyle tutacağız, yavaş yavaş azaba yaklaştırırız. (Onlar isyân ettikçe biz mal veririz, memuriyet veririz, evlât veririz. Bunlar kendilerine bir ni'met zannederler. Hâlbuki nimet değil istidraçtır. Cenâb-ı Hak, onları böyle meşgul ediyor. Bir kimse isyânda olduğu hâlde, dünya nimetinin ziyâdeleştğini görürse muhakkak bilsin ki istidraçtır.) Bu istidrâç, onlara mühlet verip nimetlerini çoğaltmak sûreti ile olur. Onlar, bunun istidrâç olduğunu bilmezler. Kendilerinin Mü'minlerden olduğunu sanırlar. Hâlbuki uzun ömür ve nime- te karşı şükür gerekir. Şükrü bırakıp küfrü ihtiyar edenler, azaba müstehak olur. Artık bu nimet, onlara bir istidraçtır.

وَأْمَلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ 45-

إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ Ey Habibim, onlara mühlet veriyorum. وَأْمَلِي لَهُمْ Zira benim mekrim, fendim çok sağlamdır. (Ukûbetim muhkemdir.)

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ 46-

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا Niye imân etmiyorlar? Ey Habibim, bu risâletin tebligâtı üzerine ücret mi istiyorsun? فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ Bu yüzden onlar, ağır bir borç altında mı kalıyorlar?

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ 47-

Yahut gaybın bilgisi (Levh-i Mahfuz.) Onların yanında da onlar mı (istedikleri gibi) yazıyorlar? Öyleyse sabret.

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ 48-

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ Sabret ey Habibim, onların hâllerine. Sen, Rabbinin hükmünü sabırla bekle. وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ Balık sahibi (Yûnus Aleyhisselâm) gibi olma, sabırsızlık gösterme.

(Yûnus Aleyhisselâm, Musul'un Neynevâ kasabasında. Kabri, Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem'in hadisi ile bildirilmiştir. **"men zêra ehi Yûnus'a fi Neynevê fekeennemê kad zêrani"** Kardeşim Yûnus'u, Neynevê'da ziyâret eden, beni ziyâret etmiş gibidir.

Yûnus Aleyhisselâm, kavminin imân etmeleri için bir hayli zaman mücâdele etti. Hiç birisi imâna gelmedi. Üzüldü, beddûaya başladı. Dedi; "Yâ Rabbi, bu kadar zaman emrini tebliğ ettim, bir türlü imâna gelmediler. Bunlara bir kahr-ı gazap ver. Peygamberdir, Âllâh duâsını kabûl ediyor. Baktı ki havada simsiyah bulutlar toplanmaya başladı. Bu durumdan içtihat etti; gazap bulutlarıdır. "Ben, gazaba giriftar olanların arasında olmamalıyım" diye aralarından çıkıp Dicle nehri kenarına geliyor ve gemiye biniyor. Bir müddet sonra gemi duruyor. Gemici diyor ki; "Benim tecrübem var, her ne zamanki efendisinden kaçmış bir köle, bir insan gemiye binerse gemi bu hâli kesbeder, aksi hâlde biz boğuluruz. O kimse kim ise meydana çıksın. Yûnus Aleyhisselâm bunu işitince derhal kâlbine geldi. Ben gelirken Cenâb-ı Hak'tan izin almadım, "O kişi benim" diyor.

Yûnus Aleyhisselâm'ın şekl-i kıyafetine bakıyorlar. "Sen de-ğilsin" diyorlar. Bunun üzerine üç defa kur'a atarlar, üç kur'a da Yûnus Aleyhisselâm'a düşer. Neticede Yûnus Aleyhisselâm'ı Dicle nehrine bırakırlar. Hâlik-i Kâinat bu balığa emrediyor: Yûnus sana misafirdir. Senin kısmetin değildir. Onu üzme, hava nefes alması

için, başını sudan dışarıya çıkar. Yûnus Aleyhisselâm'ı Dicle'ye bıraktıklarında balık, Yûnus Aleyhisselâm'ı yutar.

Peygamber olduğu için yine zikir ve fikir ile meşguldür. لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ Tesbihatına devam eder. Bu duâ müstecap olur. Bir insan, sıkıntı zamanında buna devam etmelidir. Değil ki yalnız sıkıntı zamanı, diğer zamanlarda da devam etmelidir. Tefsirin bildirdiğine göre **“ve ente erhamürrahimin verhamni”** ilâve ederek zikretmelidir.

Neynevâ halkına Yûnus Aleyhisselâm, “Size belâ gelecektir” demişti. Bulutlar bir araya toplandı. Görülmeyen simsiyah bir hâl aldı. Anladılar ki Gazâb-ı İlâhi geliyor. Bütün halk evlerinden çıkıp çoluk çocuk sahraya gidip âh-û figan ediyorlar. Bu halk, iki gün devamlı âh-û figan edip ağlıyor, pişman oluyorlar. Bu ağlamaenin tesiri ile Âllâh-û Teâlâ'nın rahmeti cûş-û hurûşa gelir. Âllâh-û Teâlâ, onları affetti. O bulutlar dağılıp gitti. Hiçbir kavme gazap geldikten sonra iâde olmamıştır. Yalnız Yûnus Aleyhisselâm'ın kavmi müstesnâdır.

Yûnus Aleyhisselâm, karanlıkta nidâ etti. Üç karanlık; biri suyun zulmeti, ikinci balığın içindeki karanlık zulmeti, üçüncüsü vücudunun karanlığıdır.

Bir âyet-i kerimede buyuruluyor ki; فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ۚ لَكَلْبَتٌ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ Eğer Yûnus Aleyhisselâm balığın karnında tesbihat edenlerden olmasaydı, kıyâmete kadar balığın karnında kalırdı. Biz de eğer tesbihat ile meşgul olursak, Yûnus Aleyhisselâm'ın balığın karnından halas olduğu gibi, biz de halas olurduk.

Mevlâna Celâleddin-i Rûmi Kaddesâllâhû Sırrahûlaziz buyu-

ruyor; "O kalbin hanesi ki ziyâsız kalmış. Bir kâlpde **Âllâhû Lâ İlâhe İllellâh** tekerrür ederse o kâlp, ziyâdar olur. Sonra vücuda da sirâyet eder. Bir kâlpde bu zikirler olmazsa, dünyanın meşkas lesi girer içeriye, daha ziyâde karanlık olur. Bir kâlp Zikrullâh'tan ziyâsız kalırsa, yahudinin canı gibi dar ve sıkıntılı olur. Yahudi ne kadar zengin olursa olsun, kâlbinde bir sıkıntı vardır. Bir Müslümanın da kâlbinde zikir fikir olmazsa, o sıkıntı ona da sirayet eder. Vedûd olan Âllâh'ın zevk-i iltifatından mahrum kalır."

Ey muhatap diyor; "Senin de bir Yûnus'un var, balığın ve denizin var. Fakat sen ehemmiyet vermiyorsun. Senin Yûnus'un, balığın karnında pişmeye başlamış Yûnus'unu halas etmek için tesbihattan başka çare yoktur, çaresi Zikrullah'tır. Eğer Yûnus Aleyhisselâm tesbihatla meşgul olmasaydı, balığın karnında kıyâmete kadar, onun hapsi olurdu. Tesbih ile Yûnus Aleyhisselâm, balığın karnından halas oldu, karanlıktan dışarı çıktı. Orada ne vardı? Deniz vardı, denizin içinde balık vardı, balığın içinde Yûnus Aleyhisselâm vardı. Burada dünya senin denizin, senin vücudun da balıktır. Senin kâlbinde Yunus'tur. Nasıl ki Yûnus Aleyhisselâm, tesbihatla balığın karnından halas oldu. Senin Yunus'un da tesbih, Zikrullah ile halas bulur. Dünya denize benzer, balık vücuduna benzer, ruhun Yûnus'a benzer. Senin Yunus'un Zikrullah'tan, nurdan mahcupdur. Eğer Yunus'un, vücudun tesbihata başlarsa, Zikrullah yaparsa balıktan kurtulur. Eğer Yunus'un sessiz sedasız orada görüp de malın peşinden, hesabını oraya sokarsa mahvolur gider.

Sen, Rabbinin hükmünü sabırla bekle. Balık sahibi (Yûnus) gibi olma. **إِذْ نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ**. Hatırla ki o gamla dolu olarak Rabbi-ne niyaz etmişti.

لَوْلَا أَنْ تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ -49

Şayet ona, Rabbinin nimeti erişmemiş olsaydı. O mutlaka çırılçıplak, kınanacak bir hâlde oraya atılacaktı.

فَاجْتَبَيْهِ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ -50

Fakat ardından Rabbi, onu seçti (vahiy verdi) ve onu sâlihlerden kıldı.

وَأَنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ -51
إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ

Bu âyet-i kerimenin sebebi nüzulü; isabet-i ayn. Lisânımızda göz değmesi hakkındadır.

Göz (nazar) hakkında Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhiveselelem emrediyor. "el aynû hakkun" Âsâbet-i ayn haktır, sabittir, doğrudur. Diğer bir hadiste "el aynûn tûdhilûl cemelel kudre veracûlûl kabre" Gözün tesiri o kadar çoktur ki sağ olan bir deveyi öldürür, çömlğe koyar. Sağ olan bir insanın da ölümüne sebep olur, kabre girer.

Bu göz değmesi, nazar herkeste yoktur. Bu bir hastalık gibidir. Cenâb-ı Hak, bazı insanlarda halkeder. Rivâyete göre; Kâfirler, Peygamber Sallâllâhû Aleyhivesellem'e nazar değdirmek istemişler. Şam'dan getirdikleri yahudilerin içinde, şiddetle nazarı değen bir adam varmış. Bu adam üç gün bir şey yemez, sonra çadırının bir tarafını kaldırıp oradan geçen deve veya koyuna bakar. "Bunun gibi deve" veya "bunun gibi koyun hiç görmedim" der. Az sonra o hayvanların birkaçı birden yere düşermiş. Küffâr, o adamı bulup

bu tertibi yaptırmışlar ve Peygamber Sallâllâhû Aleyhivesellem'i nazarla öldürmek istemişler. Fakat Cenâb-ı Hak, O'nu nazardan koruyarak bu âyeti indirmiştir.

وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُزُلُّوْكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ. Kur'an-ı Azimüşşân'ı işittikleri zaş man aralarında da halkın nefretini çekmek için "Bu mecnundur" diyorlardı.

O inkâr edenler, zikri (Kur'an'ı) işittikleri zaman neredeyse seni gözleriyle devireceklerdi. Hâlâ da (kin ve hasetlerinden.) "Hiç şüphe yok, o bir delidir" derler.

وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ-52

Değil bu Kur'an. Zikir'dir, mev'izadır. لِلْعَالَمِينَ Bütün âleme, cin ve insanlara terbiye kitabıdır. Onların dedikleri; Ne sihirdir ne de şiir kitabı değildir! Hâlbuki Kur'an Azimüşşân, âlemler için ancak bir öğüttür.